

2022-08-29

Sidan 1 av 3

Dnr 2022/0293 KS-5

Diariekod: 400

Remiss av Slutbetänkande SOU 2021:21 - Rätt för klimatet

Sollentuna kommun välkomnar utredningens slutbetänkande som kan komma att bidra att minska utsläppen av växthusgrader och att klimatmålen kan nås. De allra flesta förslag kan Sollentuna kommun ställa sig bakom. Dock är flera avförslagen av utredningskaraktär som kan komma att ta tid att utreda och i sin tur genomföra.

Sollentuna kommun ställer sig inte bakom följande förslagsområden:

Prövning av linjekoncessioner och högspänningsledningar

Inom området elnät har Sollentuna kommun invändningar i fråga om förslaget gällande sträckning av ledning ovan eller under mark. Sollentuna kommun vill säkerställa att kommunerna får ett fortsatt kommunalt inflytande över markanvändningen ur ett brett samhällsperspektiv och med beaktande av lokala utvecklingsmöjligheter. Sollentuna är därför tveksam till förslaget att lämplighetsprövningen vid linjekoncession inte längre ska omfatta ledningens lokalisering mellan stationer och att luftledning så tydligt framhålls som huvudalternativ för högspänningsledning för växelström (över 130 kV). Sollentuna kommun anser att utredningen inte har tillräckligt tydligt visat att förslagen inte otillbörligt inskränker det lokala inflytandet.

Utredningens förslag:

- Utredningen föreslår att en ny bestämmelse uttömmande ska reglera vilka aspekter av ledningens utförande som ska bedömas inom ramen för lämplighetsprövningen. Utredningen föreslår att en ledning ska anses lämplig om den behövs för att uppfylla skyldigheter i ellagen (1997:857) eller EU-rätt och om den behövs för att tillgodose en säker och tillräcklig elförsörjning, vilket inkluderar framtida förväntade behov. Även andra ledningar kan anses lämpliga förutsatt att de behövs för att tillgodose ett annat angeläget allmänt intresse. Dessutom ska prövningen av lämplighet omfatta en bedömning av ändamålsenlighet av ledningens placering i nätet och dess tekniska utformning i fråga om lik- eller växelström och spänning. Miljöprövningen ska avse ledningens byggande och användning i en i huvudsak bestämd sträckning. Det förtydligas

också att hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken endast ska tillämpas i ett ärende om linjekoncession i fråga om ledningens i huvudsak bestämda sträckning och om beslutet innebär ändrad markanvändning. Samtidigt ska ökad vägledning ges i syfte att förtydliga och underlätta miljöbalkens tillämpning, genom att Folkhälsomyndigheten får i uppdrag att ta fram vägledning om magnetfält och Naturvårdsverket om fåglar. Länsstyrelserna ska få i uppdrag att se över sin roll så att den blir tydligare och mer enhetlig i samråd respektive prövning av linjekoncession. En särskild utredning föreslås få i uppdrag att genomföra en översyn av ersättningsbestämmelserna i syfte att bidra till ökad acceptans, snabbare tillståndprocesser och bättre förutsättningar att bygga ut elnätet på ett effektivt sätt.

- Utredningen föreslår att föreskrifter ska ange att växelströmsledningar som är avsedda för en spänning om 130 kV eller högre som utgångspunkt ska byggas som luftledning. Utredningen föreslår att det införs en övergripande bestämmelse om vilka aspekter som särskilt ska beaktas vid valet mellan luftledning och kabel i ellagen. Valet mellan luftledning och mark- eller sjökabel tar ofta mycket tid i prövningar och leder till omfattande krav på utredning i växelströmsnätet på spänningsnivåer från 130 kV och uppåt. Det är också på dessa spänningsnivåer som det har framförts att det finns överföringstekniska utmaningar med att använda alltför stor andel kabel. Det ska också skapas ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter med kriterier för val av teknik mellan luftledning och kabel för ledningar som kräver nätkoncession för linje. Sådana kriterier bedöms avgörande för att förslaget ska uppnå syftet att bidra till kortare ledtider. Utredningen föreslår att föreskrifterna ska ange att växelströmsledningar som är avsedda för en spänning om 130 kV eller högre som utgångspunkt ska byggas som luftledning. Det föreslås även kriterier för när kabel får användas. Är något av kriterierna till skydd för bebyggelse eller människors hälsa och miljön uppfyllda ska kabel användas om och i den utsträckning det är förenligt med de aspekter som ska beaktas särskilt vid valet mellan luftledning och kabel och fördelarna som kan uppnås med kabel överväger nackdelarna jämfört med en luftledning. Kriterierna förtydligar även när skälen för detta teknikval ska beskrivas i en ansökan om linjekoncession. Utredningen bedömer att det faktiska utfallet för var och hur ledningar på spänningsnivåer om 130 kV eller högre byggs inte kommer att ändras på ett påtagligt sätt genom utredningens förslag men att det kommer att gå snabbare att avgöra i prövningen. Om förutsättningarna för användning av kabel på aktuella spänningsnivåer förändras påtagligt i framtiden är det dock

av vikt att kriterierna då ses över för att undvika negativa konsekvenser.

Transporteffektivt samhälle och den fysiska planeringen

Sollentuna kommun delar inte utredningens förslag om ändringar i plan- och bygglagen (PBL) avseende transportefterfrågan, val av transportsätt och förutsättningar för en effektivare användning av befintlig transportinfrastruktur. Förslag till ändringar i PBL behöver genomföras med förståelse för de olika planinstrumentens möjligheter. Att transporter och transporteffektivitet så långt det är möjligt beaktas i fysisk planering ingår redan i den fysiska planeringen. Ett ökat fokus på frågorna från statens sida kan ske genom t.ex. förbättrad vägledning eller andra åtgärder. Utredningen har dessutom ett starkt storstadsperspektiv i fråga om transportlösningar. Konsekvenser för landsbygden är svagt belysta.

Utredningens förslag:

- Utredningen föreslår en ändring i PBL som anger att en strategisk miljöbedömning ska göras för en plan som medför betydande trafikflöden. Den fysiska planeringen på kommunal nivå har stor betydelse för ett transport- och energieffektivt samhällsbyggande. Det finns därför ett behov av att låta fyrstegsprincipen utgöra en del av miljöbedömningarna av översiktsplaner och detaljplaner som ger upphov till betydande trafikflöden. De föreslagna ändringarna innebär att kommunerna i ett tidigt skede av den fysiska planeringen ska beakta förutsättningarna för tillgänglighet och närhet till olika samhälls- och servicefunktioner. Krav på miljöbedömningar med utgångspunkt i fyrstegsprincipen innebär att kommunerna ska beakta trafikflöden i planeringen.

Övriga synpunkter

För att uppnå en hållbar energiförsörjning är lokala lösningar ett viktigt komplement till de storskaliga.

Utöver att lagstiftningen bör understödja en effektiv utbyggnad av det nationella elnätet är det viktigt att lagstiftningen även understödjer lokala energilösningar. Det är därför en brist att utredningen inte har uppmärksammat legala hinder för småskaliga lokala lösningar.